

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Voorjaar 2015

Van de redactie

Door Laur Lennards

De tijd gaat snel. Sneller dan menig een onder ons zou willen. Dit is het alweer het 2e nummer van de vijftiende jaargang.

Het blad ziet er goed uit en we zijn uiterst tevreden met het behaalde resultaat, wat niet wil zeggen dat we op onze lauweren gaan rusten. Er zijn plannen in het afgelopen jaar gemaakt en die gaan we voortvarend uitvoeren.

Zo zal er, als reeds eerder aangekondigd, meer aandacht besteed worden aan bijzondere waarnemingen of zaken uit de afdeling. We zullen hier de werkgroepen aan herinneren in persoonlijke contacten met de coördinatoren. Deze bijdragen hebben betrekking op een aparte waarneming die interessant is en vaak buiten het gezichtsveld van de normale activiteit van de werkgroepen valt. Zie het als bijvangst die vaak erg leuk is om te publiceren.

Er is geen groot schrijverschap nodig om iets te vertellen

over een bijzondere ontmoeting in de natuur. Dit kan met een half A4-tje bekeken zijn. Natuurlijk verwachten we wel een goede en scherpe foto (minimaal 2400 pixels breed) om het geheel te onderbouwen. Liefst de originele foto.

Verder zal de algemene inhoud meer gericht zijn op natuur en educatie. Uiteindelijk is dat toch de doelstelling van het IVN.

We hopen als redactie van Het Schrijvertje ook bedrijven te mogen interesseren om door middel van advertenties ons blad, ook wat de kosten betreft, in balans te houden.

Om de diversiteit te vergroten zal de redactie meer leden benaderen om een bijdrage te leveren.

Wij wensen jullie vanaf deze plek nog een actief en succesvol IVN-jaar.

Uiterste inleverdatum voor de zomereditie: 25 mei 2015.

Inhoudsopgave

- 2 - Van de redactie
- 3 - Winnaar Groene Camera Trofee 2014
 - Van de voorzitter
- 4 - IVN Natuurgidsencursus Midden-Limburg, najaar 2015
- 5 - Het jaar van de adder
- 8 - Reeën in het Leudal, een ontmoeting
- 9 - Urntjeswesp (Eumenus-soort)
 - Verslag van de Speurtoezichten
- 10 - Activiteitenkalenders
- 11 - Contactpersonen werkgroepen
 - Natuur-Doe-Dag
- 13 - Schone Lucht?
 - Landschapsexcursie in de Beegderheide
- 14 - Roermondse Uitdaging
- 15 - Coniferen determineren
- 16 - De das, zoogdier van 2015
- 17 - Natuurdenken (column)
 - Het jaar van...
- 18 - Schrevenhof en Reigersbroek
- 19 - Contributiebeleid 2016
 - Natuur en milieufederatie Limburg
 - In memoriam: Pierre Strous...
- 20 - Contactpersonen

Colofon

Nummer 99, maart 2015

Voorpagina: Padden in amplexus (paargreep),
foto Joost Geraets

Redactie: Freek Kohl, Frans Hendriks, Laur Lennards, Frank Heinen. **Vormgeving:** Joost Geraets & Frans Hendriks. **Print:** Editoo B.V. - www.editoo.nl

Kopij sturen naar hetschrijvertje@ivnroermond.nl

IVN afdeling Roermond e.o.

Secretariaat: Dennemarkenhof 19
6042 NE Roermond

Website: www.ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Contributie IVN Roermond e.o. 2015: €16,00 per jaar

Huisgenootlidmaatschap: € 5,00

Abonnement op de Natuurgids: €15,50 per jaar

Bankrekening: NL18 RABO 0135 8373 67

Bestuur IVN Roermond e.o.

Voorzitter: Marjan Straver
marjan.straver@ivnroermond.nl
0475 318181

Secretaris: Rianne Keijzer
secretariaat@ivnroermond.nl
0475 343055

Penningmeester: Lily Welters
lily.welters@ivnroermond.nl
0475 464504

Bestuurslid: Jo Mayer
jo.mayer@ivnroermond.nl
0475 466678

Bestuurslid: Ruud Snijders
ruud.snijders@ivnroermond.nl
0475 476909

Winnaar Groene Camera Trofee 2014

Door Astrid Janissen

En dan is het zover!

Ik heb de Groene Camera Trofee in ontvangst mogen nemen tijdens de jaarvergadering van ons eigen IVN.

Het was spannend! Wie zal hem dit jaar krijgen! Verrast dat was ik zeker!

Maar dan!

Dan mag je een stukje schrijven voor de site van het IVN en voor Het Schrijvertje. Laat dat nou net niet mijn sterkste kant zijn!

De foto is gemaakt tijdens een gezellige herfstwandeling op de Beegderheide.

Het zonnetje deed goed z'n best om ook aanwezig te zijn. Vele foto's werden gemaakt van o.a. paddenstoelen en van de omgeving.

En dan is daar dat ene moment.

Ruud maakt een foto van paddenstoelen waar een klein meisje van zit te genieten.

Dit vond ik dus een echt IVN-moment.

Ruud bedankt!

Wat is mooier dan dat kinderen al zo kunnen genieten van de geweldige natuur!

Van de voorzitter

Door Marjan Straver

Terugblik op de Algemene Ledenvergadering 2015

Er waren 40 leden aanwezig en 21 afmeldingen. Klokslag 20.00 uur begint de vergadering met opstaan en zitten voor leden die meer dan 1 jaar, meer dan 10 jaar en meer dan 20 jaar lid zijn. Wat bleek: een aantal mensen stonden nog en die waren dus meer dan 30 jaar lid! Petje af.

In 2014 zijn er 39 nieuwe leden aangemeld en 31 leden hebben hun lidmaatschap opgezegd. In totaal heeft IVN Roermond e.o. nu 254 leden.

Voor onze overleden leden Jan Hanssen, Wiel Reijners en

Piet Swarts wordt een moment van stilte gevraagd.

Afscheid van coördinatoren en werkgroepleden.

Harry Senden stopt als coördinator van de Plantenwerkgroep, Leon Goossens met zijn activiteiten bij de redactie van 't Schrijvertje en Mien Derx met haar jarenlange werkzaamheden als initiator en begeleider van natuurtochten voor de leerlingen van de basisscholen in Heel en Beegden. Deze drie leden worden naar voren gehaald en flink in het zonnetje gezet. Vanaf deze plaats nogmaals hartelijk dank voor jullie grote inzet voor onze afdeling.

Afstemmen contributiebeleid

Onderstaand artikel uit het jaarverslag 2014 wordt voorgelezen:

Tot op heden bestaat er (nog) een grote diversiteit tussen contributie bedragen van alle IVN afdelingen. Voor buitenstaanders is dit een vreemde situatie.

Daarnaast zullen potentiële leden zich steeds vaker aanmelden via internet. Het contributiebedrag voor nieuwe leden die zich aanmelden via de landelijke website is vastgesteld op € 24,00 per jaar. Het nieuwe lid geeft aan bij welke afdeling hij of zij actief wil worden. De betreffende afdeling ontvangt dan € 12,00

De landelijke vereniging IVN heeft daarom aan alle afdelingen in Nederland gevraagd om mee te werken aan harmonisatie van de contributie.

Het is vrij normaal dat verenigingen zijn ondergebracht in een landelijke vereniging (denk hierbij bijvoorbeeld aan de KNVB, KNTB of de NWB). Ons bestuur heeft dan ook besloten om mee te gaan met de ontwikkelingen binnen het landelijk ledenbeleid. Zo zijn vanaf 01-01-2013 alle nieuwe leden landelijk geregistreerd en in 2014 zijn al onze leden landelijk geregistreerd. De afdracht aan de landelijke vereniging blijft vooralsnog € 8,65.

Op termijn zal de contributie verhoogd worden naar € 24,00 per jaar waarvan dan € 12,00 wordt afgedragen aan de landelijke vereniging.

Wat krijgen wij zoal terug voor de afdracht:

- WA verzekering voor leden die een IVN-activiteit uitvoeren
- Landelijke ledendagen
- Websupport en ondersteuning bij onderhoud en beheer van onze website
- De beschikking over bestaand en nog te ontwikkelen cursusmateriaal
- Het informatieve ledenmagazine Mens en Natuur
- Het verzorgen van landelijke publiciteit
- Een eenduidig beeld naar buiten

Dit is slechts een kleine opsomming van datgene wat op het programma staat van de landelijke vereniging. Indien

gewenst, is een volledig overzicht op te vragen bij ons secretariaat.

Na enige discussie wordt de vergadering gevraagd om te stemmen over het voorstel van het bestuur:

de contributie jaarlijks te verhogen met € 2,00 naar het uiteindelijke streefbedrag van € 24,00 per jaar of in één keer de verhoging door te voeren naar € 24,00 in 2016.

Voor beide voorstellen is er geen meerderheid. Vervolgens wordt door een lid voorgesteld om de contributie in twee stappen (2x € 4,00) te verhogen. Dit voorstel wordt door de vergadering enthousiast ontvangen, in stemming gebracht en met een grote meerderheid aan stemmen akkoord bevonden.

Verkiezing bestuursleden

Helaas wordt er afscheid genomen van Rikie Verhagen. Heel lang is zij de onmisbare rechterhand geweest van diverse voorzitters en de spil van het bestuur. Ongelofelijk veel werk heeft zij 9 jaar lang verzet. Gelukkig blijft Rikie nog actief in de Programmacommissie. Onder luid applaus zwaait de vergadering zwaait haar uit. Rikie nogmaals heel, heel veel dank!

Rianne Keijzer en Jo Mayer worden door het bestuur voorgesteld, respectievelijk als secretaris en als 'gewoon' bestuurslid. Rianne en Jo, welkom! Ik hoop dat jullie een leuke tijd zullen hebben bij het bestuur.

Na de pauze

De verschillende werkgroepen en commissies krijgen het woord. En daarna het moment suprême: de verkiezing van de Groene Camera Trofee, nek aan nek race natuurlijk. De winnaar van 2014 is Astrid Janissen met de beste IVN-foto. Ruud Snijders wordt tweede met de beste natuurfoto.

Nawoord

Het is een prettige ALV geweest waar ik met genoeg op terugzie. Dank aan allen!

IVN Natuurgidsencursus Midden-Limburg, najaar 2015

Door René Horsten

Zoals in het vorige Schrijvertje reeds vermeld organiseren de 6 IVN-afdelingen in Midden-Limburg (IVN Baarlo-Maasbree, IVN Helden, IVN Meijel, IVN De Steilrand, IVN Weert e.o. en IVN Roermond e.o.) gezamenlijk een natuurgidsencursus.

De cursus start in najaar 2015 en zal een doorlooptijd hebben van 1 jaar en 10 maanden.

De cursus is niet alleen bedoeld voor onze eigen leden maar voor iedere enthousiaste natuurliefhebber die graag meer van de natuur wil weten en deze kennis en ervaring als actief lid aan anderen wil overdragen.

Als de cursus met goed gevolg is afgesloten, is men landelijk erkend 'IVN-Natuurgids'.

Voor iedere afdeling is een contactpersoon aangewezen, die beschikbaar is om nadere informatie over de cursus te verstrekken.

Voor IVN Roermond e.o. is de contactpersoon René Horsten; te bereiken via rene.horsten@ivnroermond.nl en/of 06-22468910.

Ben je geïnteresseerd, en wil je meer informatie over de cursus hebben, neem dan contact op.

Er wordt voor geïnteresseerden ook een informatieavond georganiseerd op dinsdag 28 april a.s. in het Ontmoetingscentrum van de Minderbroederskerk, Minderbroederssingel 15f te Roermond; aanvang 20 uur.

Aanmelden voor de cursus kan geschieden via de speciaal voor deze natuurgidsencursus ontwikkelde website www.natuurgidsencursus-ml.nl.

We verzoeken een ieder om binnen zijn/haar kennissenkring deze cursus onder de aandacht te brengen.

Het jaar van de adder

Door Frank Heinen

2015 is door de Stichting Ravon en de Werkgroep Adder-onderzoek Nederland uitgeroepen tot het jaar van de adder. Een mooie aanleiding dus om in dit Schrijvertje eens een nadere blik te werpen op de slang die in onze contreien het symbool is van Nationaal Park De Meinweg.

Door de noordelijke ligging van ons land en de daarmee gepaarde gaande lage temperaturen in de wintermaanden, is het slangen aanbod in ons kikkerlandje beperkt. In Nederland (en ook Limburg) komen slechts drie soorten voor, namelijk de ringslang, de gladde slang en de adder. De adder (*Vipera berus*) is het enige giftige lid van dit drietal en valt dankzij de opvallende zigzagstreep op de rug en de felle ogen met gespleten (de andere Nederlandse soorten hebben ronde) pupillen eigenlijk niet te verwarren met de ringslang of gladde slang. De negatieve betekenis van de termen 'addergebroed' of 'een addertje onder het gras' verraden al dat adders van oudsher niet de meest geliefde dieren zijn en zeker in het verleden vaak ten onrechte werden afgeschilderd als geschubde griezels. Een waardeoordeel dat ongetwijfeld gevormd is door de christelijke traditie die slangen afschildert als listige en gemene dieren. De slang is immers het wezen dat Adam en Eva aanspoorde om te proeven van de verboden vrucht en zo dus grotendeels verantwoordelijk is voor de menselijke zondeval. De christelijke visie op slangen staat in schril contrast met de positieve kijk die veel heidense culturen op de reptielen hadden. Hoewel een adderbeet onder meer misselijkheid,

flinke zwellingen en hartritmestoornissen kan veroorzaken, is een beet voor een gezond mens niet dodelijk en hebben wandelaars en natuurliefhebbers normaliter niets van de dieren te vrezen. De eerste reactie van een adder op naderend gevaar is namelijk weggelopen in de vegetatie. De slangen zullen alleen toehappen als ze niet meer kunnen vluchten en daadwerkelijk worden vastgepakt. Het is ook logisch dat een adder haar beet alleen inzet als laatste redmiddel, want het kostbare gif van het dier is primair bedoeld om prooidieren zoals muizen, hagedissen en amfibieën buit te maken. Het Britse natuurprogramma 'Springwatch' liet vorig jaar middels webcams trouwens zien dat adders soms ook vogelnesten inkruipen om jonge kuikens buit te maken. De twee scharnierende giftanden van een adder liggen meestal opgevouwen tegen het gehemelte, maar klappen naar voren als de slang toebijt. De natuurlijke wapens werken als holle naalden die gif in het lichaam van het slachtoffer injecteren. Adders hebben geen uitwendige gehoороpeningen, maar nemen wel trillingen waar waardoor ze een mens of dier doorgaans al vanaf een afstandje voelen naderen. Hoewel de gifslangen ook redelijk goede ogen hebben, is hun belangrijkste zintuig het zogenaamde orgaan van Jacobson, een vomeronasaal orgaan in het verhemelte. De adder steekt geregeld zijn tong naar buiten en beweegt het orgaan op en neer, gedrag dat 'tongelen' wordt genoemd. Hierbij worden geurdeeltjes opgevangen door de tong die vervolgens naar het orgaan van

Foto Rooijmans in Budel

Ook jouw Swarovski dealer...

www.fotorooijmans.nl

SWAROVSKI OPTIK

Foto Rooijmans - Markt 10 - 6021 CD - Budel

**DE MOOISTE BESTEMMINGEN
BEREIKT U MET EEN VOLVO**

VOLVO Rutten Roermond | Jacob Romenweg 5 | 0475-340789

janWelters

autoservice

APK Keuringsstation
Moderne diagnose apparatuur
Grote- en kleine beurten
Onderhoudsbeurten alle merken
auto's en lichte bedrijfswagens

Schadereparatie en expertises
Ruit reparatie en vervanging
Winterbanden, alle merken
Opslag banden
Airco specialist reinigen en diagnose

Edisonweg 5a - 6101 XJ Echt - Tel: 0475 48 13 65
www.autoservicejanwelters.nl
www.facebook.com/autoservicejanwelters

Jacobson worden gebracht en worden geanalyseerd. Omdat de adder een gevorkte tong heeft kan niet alleen bepaald worden of een prooi of vijand in de buurt is, maar ook waar deze geur het sterkste is, zodat de richting kan worden bepaald.

Volwassen adders meten meestal 50-80 centimeter, waarbij de vrouwtjes groter en dikker zijn dan de mannetjes. In Scandinavië worden de dieren groter (vermoedelijk een aanpassing aan het koudere klimaat, want een dier met een groter lichaamsoppervlak verliest minder snel warmte) en zijn ook exemplaren van bijna een meter gevonden. De adder is een vrij plompe en gedrongen slang, zeker in vergelijking met de niet veel kleinere, maar beduidend rankere gladde slang (*Coronella austriaca*). Net als alle slangen blijven adders hun hele leven lang groeien, de reden waarom de reptielen ook geregeld vervellen. Een slang die op het punt staat om te vervellen, is te herkennen aan de blauwe ogen en vervaagde huid. In Nederland komt de adder voor in de provincies Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland (Veluwe) en Limburg (Meinweg). Het is vooral een soort van (vochtige) heide- en veengebieden. De slangen zijn in ons land, enigszins afhankelijk van het weer, actief van eind februari/begin maart tot en met oktober of november. De resterende maanden brengen ze door in hun winterverblijven, vorst- en overstromingsvrije holen en gaten onder boomwortels of in de grond. De mannetjes ontwaken normaal gesproken het eerst uit de winterrust, vooral omdat ze de in het voorjaar beschikbare zonnewarmte nodig hebben om het sperma in hun lichaam te laten rijpen. Wanneer ook de vrouwtjes uit hun winterverblijven tevoorschijn zijn gekomen, begint meestal zo rond eind april of begin mei de paartijd. In deze periode kun je met een flinke dosis geluk en wat terreinkennis de befaamde adderdans te zien krijgen. De dans is feitelijk een soort worstel-

jongen. De juveniele adders komen in het najaar ter wereld en zijn 18 tot 21 centimeter lange miniatuurversies van hun ouders. Van ouderlijke zorg is weinig sprake, waardoor de jongen al vanaf de geboorte op zichzelf zijn aangewezen en gelijk hun eigen kostje bij elkaar moeten scharrelen. Maar de pasgeboren adders zijn al aardig toegerust op die taak en beschikken over een sterk jachtinstinct en een stel werkzame giftanden. De jongen dieren jagen vooral op amfibieën en jonge hagedissen, terwijl de volwassen adders op de meeste plekken een voorkeur voor muizen aan de dag leggen. Bij adders is er vaak sprake van een redelijk grote mate van seksueel dimorfisme tussen de mannetjes- en vrouwtjesdieren. De mannetjes zijn meestal grijs, beige of geelbruin en getooid met een zeer donkere zigzagstreep. Vrouwtjes zijn doorgaans bruin tot rood- of oranjebruin, terwijl de rugtekening van de vrouwen lichtbruin is en veel minder sterk contrasteert met de grondkleur dan de donkerbruine tot nagenoeg zwarte zigzag van de mannetjes.

wedstrijd tussen twee of meerdere mannetjes met als inzet het vrouwelijke object van hun affectie. De slangen richten dan hun lichaam op, kronkelen tegen elkaar aan en proberen hun rivaal of rivalen naar de grond te drukken. De winnaar van dit potje pootloos worstelen verwerft het recht om te paren met het vrouwtje. Maar addervrouwtjes zijn doorgaans zeker niet monogaam en paren meestal met meerdere mannetjes. Bevruchting door meerdere addermannen leidt tot meer genetische diversiteit en sterkere

Het voorkomen van de adder in Limburg is beperkt tot Nationaal Park De Meinweg. De slang, die ook dienstdoet als officiële Meinwegmascotte, wordt in het natuurgebied al vanaf 1976 gevolgd door professionele biologen, studenten en amateurherpetologen. Het gevolg van die onderzoeksinspanningen is dat er inmiddels een schat aan informatie beschikbaar is over de biologie, ecologie en verspreiding van de Meinwegadders. Het Meinwegonderzoek is vooral bijzonder omdat het is gebaseerd op individuele herkenning aan de hand van kopschildpatronen. De schubben op de bovenkant van de adderkop zijn qua groepering, positie, aantal en grootte namelijk bij geen twee dieren exact hetzelfde en vormen een uniek herkenningskenmerk dat te vergelijken is met een menselijke vingerafdruk. Nadat de Meinwegpopulatie begin deze eeuw door verdroging en verkeerd beheer in de jaren tachtig van de vorige eeuw een dieptepunt bereikte, lijken de inventarisaties van de laatste jaren te wijzen op een voorzichtig herstel. In het kader van een adderbeschermingsplan zijn veel leefgebieden van de soort opgeknapt en verbindingzones tussen verschillende deelleefgebieden van de adder gecreëerd. Het is trouwens nog altijd niet duidelijk of de adder in de Meinweg wel een inheemse soort is. De dichtstbijzijnde populatie in Nederland bevindt zich op ruim negentig kilometer afstand van het Meinweggebied, terwijl ook de

dichtstbijzijnde populaties in Duitsland (de Duitse Meinwegadders vormen een populatie met de Nederlandse) en België niet om de hoek liggen. Bovendien valt op dat er in historische bronnen pas in de jaren dertig van de vorige eeuw wordt gerept over adders in de Meinweg. Genetisch onderzoek heeft inmiddels uitgewezen dat de Meinwegadders veel nauwer verwant zijn aan soortgenoten uit de Franse Jura dan aan de adders die elders in Nederland voorkomen. Ook uiterlijk is dat te zien, want de adders in Limburg zijn gemiddeld groter en ietwat anders gekleurd dan exemplaren uit de Veluwe en Noord-Nederland. Uit

historische bronnen is bekend dat sommige franciscanen-gemeenschappen in het verleden adders hielden. De reden: adderdelen waren een ingrediënt van het vermeende wondermiddel theriak, een goedje dat gold als medicijn tegen talloze ziekten en lichamelijke ongemakken. Een meermaals geopperde theorie is dan ook dat de paters die vroeger in St. Ludwig huisden de adder naar de Meinweg hebben gebracht.

(De foto's bij dit artikel zijn gemaakt door Frank Heinen.)

Reeën in het Leudal, een ontmoeting

Door Frans Stultjens

Wat doet een natuurliefhebber als de temperatuur rond het vriespunt schommelt en het volop sneeuwt? Hij kleedt zich warm aan, hangt z'n camera om de nek, pakt zijn fiets en glibbert naar het bos.

Ik heb enkele uren in het bos doorgebracht en het was prachtig. Alleen rondgezworven en niemand tegengekomen. Plots merk je dat je niet alleen bent. Je hoort de vogels roepen, de spechten kloppen op de bomen en de boomkruiper laat zich zien. Dan, op een open stuk in het bos, zie je ze staan; drie reeën rustend op hun gemak in de neerdwarrelende sneeuw. Ik mag ze hier in het bos al enkele jaren bewonderen, maar dit was heel anders. Ruim een uur heb ik ze geobserveerd zonder ze te verstoren. Een ree lag rustend in de sneeuw mijn kant op. Alleen z'n hoofd was zichtbaar. Een ander stond zich tussen de bramen te poetsen en te krabben. Weer een ander exemplaar knabbelde aan de nog groene blaadjes van de braamstruiken.

Ree, foto Frans Stultjens

Het was voor mij volop genieten. Puur natuur. Ik ben na dit prachtige schouwspel rustig verder gelopen zonder ze te verstoren en met een mooie ervaring rijker naar huis teruggekeerd.

Urtjeswesp (Eumenus-soort)

Door Hermien Hendrixx, IVN natuurgids Roermond

Tijdens het voorlopen van de Kerstwandeling, zag ik op de Beegderheide deze prachtige broedcel van de urtjeswesp. Eigenlijk was ik op zoek naar duivelsnaagaren maar dat voornemen was ik op slag vergeten bij het zien van dit kunstig gemaakt nestje.

De urtjeswesp is een zeer slanke lange wesp. De lengte bedraagt tot 17 mm. Deze soort komt van mei tot september voor op zonnige open plekken, in wegbermen, zandgroeven en op heidevelden. Het borststuk van deze wesp is bijna rond, het achterlijf is lang en smal. Het lichaam is zwart en geel getekend.

Maar nu terug naar dat intrigerende nestje: deze 1 centimeter grote broedcellen construeert de urtjeswesp van zand en leem, materialen die afzonderlijk aan plantenstengels of in groepjes op vlakke substraten worden vastgehecht. De wesp draagt hiervoor, met haar opvallend lange kaaktasters, vochtige leembolletjes aan en vormt daaruit eerst een kogel- of urnvormig potje met kraagachtige opening. Daarna schuift ze haar achterlijfspunt naar binnen en hecht zij een gesteeld ei aan de celwand. Dan gaat ze op jacht en vangt enige rupsen, meestal spanrupsen, als voedsel voor haar nakomeling. Die rupsen worden één voor één door de nauwe opening naar binnen geschoven met

Kokon van de urtjeswesp, foto Hermien Hendrixx

behulp van de lange pincetvormige kaken. Tenslotte wordt de kraag rond het nest afgebroken en met dat materiaal wordt het urtje afgesloten.

Ik had het nestje zo graag laten zien aan de wandelaars, maar het pad was te smal voor alle mensen. Let er maar eens op als je op de heide loopt, een fascinerend mooi bouwwerk.

Verslag van De Speurneuzen

Door Anita en Henk

Aanwezig waren op deze 14e februari Michael, Ron en Richard uit Sittard, Math en Eric uit Swalmen en Jan uit Herten. De begeleiders waren Anita en Henk en onze "nieuwe" Cecile uit Swalmen.

Afwezig waren Pierre uit Herten. Hij heeft op 8 februari een ernstig verkeersongeluk gehad. Licht nu nog op IC, ziekenhuis Maastricht. Toestand slecht. (Helaas is Pierre inmiddels overleden. red.) Loud uit Roermond heeft na 6 jaar een nieuwe beenprothese gekregen en kan daar nog niet goed mee uit de voeten. Wiel uit Swalmen. Hij had met carnaval te veel geld uitgegeven en heeft nu niks meer over om ... Zij, die wel gekomen waren, waren ook op tijd aanwezig.

Deze eerste samenkomst in 2015 had een slechte start. Het ongeval van Pierre, die met z'n fiets in Lerop tegen een betonnen bloembak is gereden, waarvan wij direct bericht kregen, laat sporen na. Hij is al vanaf de oprichting in 2006 lid van onze club. Wij hopen hem ooit weer in ons midden te mogen hebben! Bij het begin van ons samenzijn werd hier bij stilgestaan. De mannen waren via hun pb-ers al summier ingelicht.

Daarna werden de klappers, waarin de mannen hun spullen bewaren, klaargemaakt voor het nieuwe jaar en het werd jaarthema roofvogels uit de doeken gedaan.

Klauwen, ogen en snavels van allerlei soorten vogels werden bekeken en die van roofvogels werden met een kleurpotlood aangekruist.

Daarmee klaar besloten we, ondanks het minder goede weer (6 graden, regen, af en toe hagel), toch naar buiten te gaan.

Ons motto is: Weer of geen weer, we gaan altijd naar buiten! Een nieuwe boom werd voorzien van ons lint (Ron weet welke boom).

Ontmoetingen onderweg: 2 reeën, 1 buizerd in een weiland en 2 aalscholvers, hoog in een boom bij de beek.

Gezien het weer onderweg geen picknick gehouden. Rond half vier waren we weer binnen. Nog wat nagekaart en om vier uur vertrokken de mannen uit Sittard naar de bushalte, terwijl de Swalmenaren rond kwart over vier door de regio-taxi werden opgehaald. Jan uit Herten werd door ons opgehaald en weer thuisgebracht. Hij zou op de fiets komen, normaal altijd samen met Pierre.

Al met al was het weer een gezellige middag.

Deze keer hebben we van onze meeting geen foto's gemaakt.

Met onze nieuwe gids/begeleidster, Cecile uit Swalmen, ook IVN-lid, is afgesproken dat zij de komende maanden steeds meeloopt. Op die manier komt zij ook in contact met de andere begeleiders.

Zo te zien had zij het vandaag goed naar haar zin en waren de contacten met de mannen prima!

Volgende bijeenkomst: zaterdag 11 april.

Activiteitenkalenders april - juni 2015

Het jaarprogramma algemeen

Zaterdag 4 april 2015

Schoonmaakactie Maas, Roermond

Aanvang: 9.00 uur duurt 4 uur

Plaats: wordt t.z.t. bekendgemaakt via website

Coördinator: René Horsten

Zondag 26 april 2015

Excursie "Eetbare Kruiden", Montfort

Aanvang: 13.30 uur, duurt 2,5 uur

Startpunt: Inforuif Limburgs Landschap, vlak bij Rozendaal 1, Montfort

Gidsen: Marijke Stokking en Eef Schoffelen

Zondag 10 mei 2015

Jeugdtocht "Lentekriebels", Roermond

Aanvang: 14.00 uur, duurt 2 uur

Startpunt: Kasteeltje Hattem, Maastrichterweg 31, 6041 NZ Roermond

Gids: Eef Schoffelen

Zondag 28 juni 2015

Excursie "Struinen door de oude Maasvallei", Echt

Aanvang: 10.00 uur; duurt 2,5 uur

Startpunt: bij de brug over de Oude Maas, Aasterbergerweg/ Prior Gielenstraat, Ohé en Laak
Gidsen: Eef Schoffelen en Rikie Verhagen

Vogelwerkgroep

Zondag 12 april 2015

Koningssteen te Thorn

8.00 uur, parkeerplaats Grote Hegge
Thorn (Grootheggerlaan)

Zondag 3 mei 2015

Stevolplas Ohé en Laak

7.00 uur, parkeerplaats Hompesche Molen
Ohé en Laak (Molendijk)

Beegderheide, foto Joost Geraets

Zaterdag 16 mei 2015

Excursie "Beegderheide", Beegden

Aanvang: 9.30 uur, duurt 3 uur

Startpunt: parkeerplaats sportvelden "Op Schatte"

Baexemerweg, Beegden

Gids: José Daniëls- Creemers

Zondag 31 mei 2015

Excursie "Wilde Orchideeën", België

Aanvang: 10.00 uur; duurt 4 uur

Startpunt: parkeerplaats langs het Albertkanaal, Rue du Garage, Eben Emael, België

Gids: Harrie Hermens

Zondag 14 juni 2015

Themamiddag "Waterleven en levend water"

Aanvang: 12.30 uur, duurt 4 uur

Plaats: nader te bepalen

Gidsen: Huub Mintjens en Paul Lormans

Natuurclub De Speurneuzen

Zaterdag 11 april 2015

Aanvang: 14.00 uur

Plaats: café restaurant De Busjop, Busschopsweg 9, 6093 AA Heyhuysen

Weer of geen weer, foto Henk Smit

Contactpersonen werkgroepen

De gegevens van de coördinatoren en contactpersonen van onze werkgroepen, jeugd- en programmacommissie, redactie en van onze webmaster vind je altijd op de achterkant van dit blad.

Plantenwerkgroep

Zaterdag 11 april 2015

IJzerenbos, Susteren
9.00 uur, carpoolplaats*
9.15 uur, Station Susteren,
Spoorstraat 21, 6114 EL Susteren

Vrijdag 15 mei 2015

Leudal, Roggel
19.00 uur, carpoolplaats*
19.15 uur, Café Dennenoord,
Op de bos 6, 6088 NA Roggel

Vrijdag 19 juni 2015

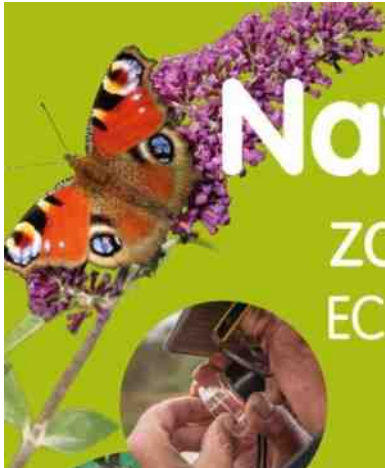
Breidberg
19.00 uur, carpoolplaats *
19.15 uur, parkeerplaats Aldi,
Louis Pasteurweg Roermond

* de carpoolplaats is de parkeerplaats bij
kasteeltje Hattem,
Maastrichterweg 31, 6041 NZ Roermond

Er wordt getracht om met zo weinig mogelijk auto's naar de excursieplaats te rijden.

Plantenwerkgroep, foto Joost Geraets

Natuur-Doe-Dag

zondag 20 september
ECI Cultuurfabriek - Roermond

van 12³⁰-16⁰⁰ U

Vele activiteiten voor het hele gezin met o.a.:

- excursies (vistrap, Hattem, struinen langs de Roer)
- natuurschilderijtjes maken
- workshop fotograferen
- natuurplein
- info-stands

toegang en deelname GRATIS

ivn beleef de natuur!

Boekhandel en Antiquariaat

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde,
2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en
nog veel meer !

Dinsdag tot en met zaterdag open van 11.00 - 17.00

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

Tekstredactie

Tekstadvies

Tekstschrijven

Tekstbureau de Letterzetter

Gespecialiseerd in langere en
educatieve teksten,
met kennis over
natuur en cultuur

www.tekstbureaudeletterzetter.nl
info@tekstbureaudeletterzetter.nl
Beatrixlaan 56, 6042 HN Roermond
telefoon: 0475-336277

Eerlijk juridisch advies, begeleiding en
bemiddeling op basis van gezond
verstand én gedegen vakkennis

Rob Bruls

Katja Bouwens

www.advocatenkantoorexaten.nl

Rijksweg 4 6095NB Baexem 0475-453957

Partyhoeve de Geer

Partyhoeve De Geer is een familiebedrijf gelegen
aan het Lateraal kanaal te Horn. Wij verzorgen al
meer dan 20 jaar uw huwelijksfeest, bedrijfs-
feest en thema-feest tot 225 personen.

Ook voor vergaderingen, recepties, jubilea,
zakenlunches en bedrijfspresentaties kunt u
bij ons terecht.

www.partyhoevedegeer.nl

Roermondseweg 100, 6085 NB Horn, telefoon 0475 - 582670

Schone lucht?

Door Huug Stam

Schone lucht, een artikel met deze titel en inhoud in Het Schrijvertje? Een duidelijk milieuthema past dat wel tussen de artikelen over natuur en bij de doelstelling van het IVN? Momenteel is de Milieugroep Roermond actief met twee milieuprojecten namelijk Samen voor Gezonde Lucht en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).

Samen voor gezonde lucht

Milieudefensie houdt in veel plaatsen in Nederland met bewoners een onderzoek naar de luchtkwaliteit in stedelijk gebied. Aanleiding hiervoor vormen nieuwe Europese normen die vanaf 1 januari 2015 gelden.

Het verkeer is van alle milieufactoren de grootste veroorzaker van luchtvervuiling en brengt de meeste schade toe aan onze gezondheid. Factoren als vervuiling van water, asbest en gif in ons eten zijn, zelfs gezamenlijk, bij benadering niet zo schadelijk. Roken veroorzaakt nog meer schade maar dit kan men vermijden, terwijl niemand zich kan onttrekken aan de schadelijke gevolgen van slechte lucht.

Elke maand neemt de Milieugroep aan de Godswaerder-singel luchtmonsters. Vervolgens zenden we deze toe aan een erkend onderzoeksinstituut waar ze worden geanalyseerd. Aan de resultaten zal ik in een vervolgnummer van Het Schrijvertje aandacht besteden.

PAS

In Midden-Limburg liggen net als in de rest van Nederland Natura 2000-gebieden. Het probleem hierbij is dat de natuurwaarden in deze gebieden niet veiliggesteld zijn. Anderzijds ondervinden bedrijven in de omgeving ervan grote problemen bij het aanvragen van vergunningen. Met de introductie van PAS wordt geen nieuw beleid ingevoerd, maar wel een nieuw instrument om de uitvoering van het beleid vlot te trekken. Beschikbaar gestelde gelden verge-

makkelijken dit nog verder.

De depositie van stikstof vormt het grootste gevaar voor de instandhouding en ontwikkeling van natuurwaarden. In onze omgeving is deze verreweg voor het grootste deel afkomstig van agrarische bedrijven. Door onderzoek is bekend wat de maximale stikstofbelasting is waarboven kans bestaat op schade voor de natuur. Deze is voor elk habitatype anders. Ook is bekend hoeveel N er nu in het gebied terecht komt. Indien de depositie boven de zogenaamde Kritische Depositie Waarde (KDW) uitkomt, worden er maatregelen genomen om de natuurdoelen veilig te stellen. Dit wordt gedaan door herstelmaatregelen zoals afplaggen en het afdammen van sloten en het inzaaien en verplaatsen van soorten. Voor het Roerdal is, omdat de soort zeer kwetsbaar is, de instandhouding van het donker pimpernelblauwtje van groot belang. De zaden voor de waardplant zullen uitgezaaid worden op geschikte percelen. Daarnaast worden zo nodig de kolonies van de waardmieren naar deze gebieden gebracht. Vervolgens is zeer specifiek beheer noodzakelijk. Begrazing is niet mogelijk omdat hierdoor de zode dichtgetrapt wordt wat niet geschikt is voor de mieren. Aan het maaien van gedeelten van het perceel worden hoge eisen gesteld om er zeker van te zijn dat de eitjes van de vlinder zich kunnen ontwikkelen. Indien de emissie in een bepaald gebied beneden de KDW ligt, kan aan een bedrijf onder voorwaarden een vergunning verleend worden. Hiervoor wordt het online rekeninstrument Aerius gebruikt, waaruit duidelijk wordt hoeveel en waar depositie plaatsvindt en hoe zich dit verhoudt tot de KDW.

Schone lucht? Nee, maar vergeleken met 20 tot 30 jaar geleden is de lucht steeds schoner geworden en wordt met PAS weer een stapje vooruit gezet.

Landschapsexcursie in de Beegderheide

Zaterdag 16 mei 2015. Aanvang: 9.30. Duur: ± 3uur.
Startpunt: parkeerplaats sportvelden "Op Schatte"
Baexmerweg, Beegden.
Gidsen: René Horsten en José Daniels-Creemers.

Wat laat het landschap ons zien?

De Beegderheide is bekend door zijn vele vennen, droge en natte heide, bossen en zijn stuifduinen. Het heeft door zijn afwisseling in het landschap en de hoogteverschillen een hoge recreatieve- en natuurwaarde.

Het landschap laat ook nog historische elementen goed herkenbaar zien, zoals sporen van de vroegere aanwezigheid van een militair oefenterrein. De militairen hebben met hun tanks en zware vrachtwagens de stuifduinen opgehouden.

Ook werd er vroeger gepoogd om een iets vruchtbaarder gebiedje in de Beegderheide te ontginnen. Op die plek

Schape op de Beegderheide, foto José Daniëls

hadden de Duitsers in de tweede wereldoorlog plannen om een vliegveld aan te leggen. In deze periode mocht men om deze redenen hier dan ook geen akkerbouw bedrijven. Gelukkig is het vliegveld hier nooit gekomen. Na de oorlog was het niet meer rendabel om het land te bewerken op deze plek. De grond was niet vruchtbaar genoeg om de concurrentie aan te gaan. Het gebied draagt nog steeds de naam "De Ontginning". Het landschap heeft zo zijn eigen geschiedenis.

De Beegderheide dreigde dicht te groeien met boomopslag en te vergrassen. Gelukkig heeft men op tijd ingezien hoe waardevol de Beegderheide is. In de negentiger jaren van de vorige eeuw is men begonnen met het uitvoeren van herstelwerkzaamheden zoals vennen uitbaggeren, heide plaggen, boomopslag te verwijderen, bos kappen en het

omvormen van de eentonige aangeplante dennenbossen naar gemengde bossen. Om het gebied open te houden wordt onder andere gebruikt gemaakt van Kempische heideschappen. Vooral de struikheide profiteert hiervan, maar ook andere planten en dieren.

Met een kleinschalige manier van werken worden nog steeds door verenigingen, scholen en andere groepen onder de leiding van de "Vrienden van de Beegderheide" allerlei werkzaamheden met veel enthousiasme uitgevoerd. Door deze kleinschaligheid kan men gemakkelijker de effecten van de verrichte werkzaamheden goed volgen en bijsturen. Het resultaat mag er dan ook zijn.

De excursieroute wordt nog eens extra verfraaid door verspreid over het gebied uitgesneden houtsculpturen in de bomen. Waarom deze zijn uitgesneden in de bomen komt u te weten tijdens de excursie.

Roermondse Uitdaging

Door Rianne Keijzer

IVN Roermond e.o. en de Roermondse Uitdaging !

Op vrijdag 12 december werd de eerste Beursvloer van de Roermondse Uitdaging gehouden in Nieké aan de Oranjelaan 300 te Roermond. Op deze beurs kwamen vraag en aanbod van bedrijven, scholen, verenigingen en andere vrijwilligerorganisaties samen. Het IVN Roermond e.o. was er natuurlijk bij, vertegenwoordigd door voorzitter Marjan Straver en de IVN-leden Frans Hendriks en Rianne Keijzer.

Het gevraagde voor onze afdeling was:

1 een multifunctionele ruimte voor lezingen, cursussen en jeugdactiviteiten,

2 een laptop voor het geven van presentaties.

Daarbij hebben we als wederdienst aangeboden om:

1 excursies te geven,

2 lezingen te geven.

Na de opening door de wethouder van de gemeente Roermond, mevrouw Marianne Smitsmans, konden de onderhandelingen beginnen.

Beursvloer, foto Roermondse uitdaging

De IVN-leden hebben hun uiterste best gedaan om binnen de beurstijd van anderhalf uur te scoren. Er is onderhandeld met Lapinus Rockwool, dat veel materialen te bieden had. Met de heer John Geven van de Lapinus is er een match gemaakt. Het IVN Roermond e.o. biedt een excursie en een lezing aan voor een aquarium- en tuinvereniging in ruil voor een goede, bruikbare en met al het nodige geherinstalleerde laptop.

Voor deze match is er bij de rekenkamer op de beursvloer, bemand door notaris, de heer Ruben Kuijper en collega's, een door beide partijen ondertekend matchformulier (contract) bekrachtigd.

Voor de multifunctionele ruimte zijn er verschillende opties doorgesproken, informatie uitgewisseld en afspraken met partijen gemaakt die nog zouden bekijken of zij voor het IVN nog iets kunnen betekenen. Het gaat onder meer om Wonen Zuid en Makelaardij M3.

Nog tijdens de laatste vijf minuten waren de gesprekken in volle gang. Omdat, zoals bij de echte beurs, afgesproken was om bij het gaan van de gong te stoppen, zijn een paar gesprekjes informeel voortgezet.

Die middag zijn er ook nog met een andere organisaties, o.a. een scoutinggroep, gesprekken geweest en hieruit is gebleken dat samenwerking ook veel kan betekenen bij het zoeken van een ruimte.

Met de nodige visitekaartjes en met namen van contactpersonen, heeft het IVN een succesvolle middag gehad. Frans Hendriks gaat met dit alles aan de slag. Succes Frans.

De laptop is tijdens een korte en prettige ontmoeting tussen twee vertegenwoordigers van de Lapinus en twee mensen van onze afdeling aan IVN Roermond e.o. overgedragen. Met dank! De afspraken voor onze wederdienst zijn inmiddels ook gemaakt.

Coniferen determineren

Door Leo Koster

In 'Het Schrijvertje' werd door de Plantenwerkgroep van het IVN-Roermond bovengenoemd onderwerp aangehaald. Omdat ik op zaterdag 20-12-2014 tijdig in Echt moest zijn, ben ik niet naar de carpoolplaats gereden nabij Kasteeltje Hattem maar rechtstreeks naar het Bezoekerscentrum Leudal. Deze laatste plantenles van dit jaar grijpen Hermien Hendriks en Paul Bergs aan om Harry Senden eens even in de schijnwerpers te zetten. Hij neemt namelijk afscheid als jarenlange coördinator van de Plantenwerkgroep. Hermien en Paul hebben onder meer de leden van de

Bij een afscheid hoort een toespraakje, foto Willemiek van Deutekom

Plantenwerkgroep benaderd om een donatie te geven voor een cadeau voor Harry. Ze dachten zelf aan een 'opgetuigd' boompje omdat Harry nog wel goed is in het determineren van loofhout.

Omdat ik aan de vroege kant ben, wandel ik even naar de ruïne die Elisabethsmolen heet, een molen met een oeroude geschiedenis. In 1796 werd de houten graan-, olie- en houtzaagmolen in beslag genomen door de Fransen. Vanaf ongeveer 1839 werd over een stenen molen gesproken. In 1908 had het molenrad een doorsnee van 6.68 meter en een breedte van 0,90 cm. Wegtrekkende Duitsers bliezen op 15-11-1944 de brug over de Leubeek op met een zware lading explosieven, waardoor ook deze middenslagwatermolen werd vernield. In Het Schrijvertje, nummer 1, winter 2014, is te lezen dat het in de bedoeling ligt om de watermolen te renoveren. Eind 2015 moet de klus geklaard zijn. Er komt een overkapping, een nieuw sluiswerk en er zal een nieuw houten schoepenrad worden geplaatst waaraan een generator zal worden gekoppeld. Op die manier kan er stroom worden opgewekt. Men hoopt met de opgewekte stroom 15 huishoudens van elektriciteit te kunnen voorzien. Aan de andere kant staat een groot billboard met daarop het ontwerp. In de Leubeek zijn ijzeren damprofielen geslagen om de toestroom van het beekwater tegen te gaan, waardoor er wat droger gewerkt kan worden aan de molen. Boven in de vergaderruimte van het Bezoekerscentrum Leudal heeft Harry een plaatsje ingeruimd met lectuur, foldertjes en de brochure 'Wet van de zaden' (waarom het beheer van zaden een collectief belang moet dienen), met

daarbij een afbeelding van de Indiase wetenschapper Vandana Shiva. Er worden kleurige foldertjes uitgedeeld met daarin het jaarprogramma van de Plantenwerkgroep. Paul benadrukt nog eens dat het bedoeling is dat enkele leden van de Plantenwerkgroep iets over de uitgekozen gebiedjes vertellen. Te denken valt aan zaken als achtergrond, ontstaansgeschiedenis en plekjes waar leuke plantjes groeien. Een inventarisatie zal gezamenlijk worden uitgevoerd. Twaalf personen bevolken de vergaderruimte. Op de vloer liggen diverse groene takken van coniferengeslachten, maar bij enkele ontbreekt het groen. Vanmorgen is het de bedoeling diverse takken minstens op geslachtsnaam te brengen door middel van een determinatietabel. De meesten van ons gebruiken hiervoor de tabel die Bèr van de Schoor (God, geef hem de Hemel) op 19-11-1995 heeft samengesteld. De eerste drie determinaties worden gezamenlijk uitgevoerd. "De bladeren zijn naaldvormig, de naalden zijn blijvend, de naalden staan afzonderlijk, de twijgen zijn niet groen, de naalden zijn niet gesteeld, de knoppen zijn stomp en bleker van kleur en de naalden hebben bij het aftrekken een hielkje." Op deze wijze komen we bij de geslachtsnaam *Picea* (spar). Bèr zei over *Picea*; de naalden pitsen/prikken. Van een andere conifeer staan de naalden ook afzonderlijk, zijn de twijgen groen en zijn de naalden aflopend op de twijgen, is het topje van de naald naar de twijg toe gekromd en bedraagt de lengte van de naald tussen de 10 en 12 mm. Dit betreft de *Cryptomeria* (Japanse ceder). De derde die we gezamenlijk op naam brengen is de *Leylandcypres*, een kruising die jaarlijks scheuten van 1 meter of meer krijgt. De andere determinaties moesten we (groepjes van 2-3) zelf uitvoeren, uiteraard met hulp van Harry. Ik vorm een koppel met Paul, tot de kleine pauze doen we de Nordmannspar, Pijnboom en de Alpenden.

Onder het genot van een lekker kopje koffie met wat lekkers, overhandigt Hermien het verpakte cadeau aan Harry. Uiteraard horen daar ook een en wat lieve woorden bij. Harry staat even perplex en krabt zich waar hij helemaal geen jeuk heeft, om vervolgens zijn cadeau voorzichtig uit te pakken. Het blijkt een soort bonsaiboompje te zijn. Omdat er diverse "papiertjes" aan zijn opgehangen, heb ik

Bij een afscheid hoort ook een cadeautje, foto Willemiek van Deutekom

dit boompje gedetermineerd als Vaantjesboom (zakdoekenboom) met de wetenschappelijke naam *Davidia involu-crata*, daaraan nog toegevoegd de soortnaam: *eurofolia*!!! Na deze onderbreking leek het mij wel leuk en gelet op de tijd van het jaar ook wel gepast om een gedicht voor te dragen; 'Alwéér Kerstmis!!!'. Dit gedicht heb ik gekregen van de IVN-ers Wiel en Angelique Aelen van 'Oppe Ruiver' (Reuver). Na deze pauze gingen we er weer 'aan wie Verkes Willem'. Paul en ik weten nog de Jeneverbes, Helmlockspar, Oostenrijkse den, *Taxus* en de Draaiden met zijn gedraaide naalden op naam te brengen. Het op naam brengen van planten, of in ons geval coniferen, door middel

van een determinatietabel is heel erg leuk, leerzaam en goed te doen, maar verre van eenvoudig. De verklaring van gebruikte termen bij de determinatietabel dient men te kennen en dat zorgt vaak voor onduidelijkheden en moeilijkheden. Tegen de middag vinden diverse personen het wel genoeg, we beginnen op te ruimen en vegen de restanten van de takken bijeen. Ten slotte draag ik nog een gedicht voor in het Limburgs dialect van een onbekende dichter; 'Good veurnumme'. Mensen die interesse hebben in de Plantenwerkgroep zijn uiteraard van harte welkom. De lessen, excursiegebiedjes, aanvangstijden en plaats van vertrek staan altijd in ons tijdschrift 'Het Schrijvertje'.

De das, zoogdier van 2015

Door Frank Heinen

2015 is door de Zoogdierverseniging, in samenwerking met Das&Boom, uitgeroepen tot het jaar van de das. Het doel is om iedereen kennis te laten maken met dit zoogdier dat, ook mijns inziens, tot de interessantste wezens behoort die we in Nederland hebben. Dassen zijn de zwaarste roofdieren van Nederland en vooral herkenbaar aan hun gedrongen lichaamsbouw en markante, zwart met wit gestreepte kop. Gemiddeld is een volwassen das 82-97 centimeter (inclusief staart) lang en weegt hij 8-18 kilo. Dassen zijn echte alleseters, want ze laven zich graag aan zowel plantaardig (fruit, noten, maïs, eikels, plantenwortels) als dierlijk (insecten, slakken, insectenlarven, aas, knaagdieren en nestjongen van vogels) voedsel. Het stapelvoedsel van de das wordt echter gevormd door regenwormen. Dassen zijn ook behoorlijk sociale dieren die bij voorkeur in familiegroepen leven. Overdag houden dassen zich meestal verborgen in hun ondergrondse burcht, terwijl ze na de schemering op voedseljacht gaan. Zo'n dassenburcht is een behoorlijk complex bouwwerk dat meestal meerdere ingangen en verschillende gangenstelsels heeft. Dassenburchten blijven vaak meerdere generaties lang in gebruik. Een dassenterritorium is meestal zo'n dertig tot vijftig hectare groot. Voedselgronden overlappen vaak met die van nabijgelegen groepen. Binnen een hectare leven vijf tot acht volwassen dieren (varieert van twee tot vijftientwintig) met hun jongen, dieren die meestal één burcht delen. Een groep bestaat doorgaans uit meer vrouwtjes dan mannetjes. De dieren zijn niet monogaam en het komt vaak voor dat meer dan een das binnen de groep jongen krijgt. Per worp krijgt een vrouwtjesdas gemiddeld vijf jongen. Meestal delen

Das poetst z'n pootjes

twee tot drie dassen één nestkamer. De dieren gebruiken zelden langer dan een paar dagen dezelfde kamer als slaapplek. Dassen verzorgen elkaars vacht en produceren een grote verscheidenheid aan geluiden. Omdat dassen doorgaans vooral tussen zonsopkomst en zonsondergang actief zijn, zijn het dieren die zintuiglijk vooral vertrouwen op hun excellente neus en veel minder op hun niet overdreven scherpe ogen. De markante zoogdieren houden geen winterslaap, maar zijn in de winter wel veel minder actief dan 's zomers. Door zijn nachtelijke levensstijl en wat schuwe inborst, is de das een dier dat je niet gemakkelijk te zien krijgt. De meeste dassen die daadwerkelijk worden waargenomen liggen helaas dood langs de weg, want jaarlijks worden gemiddeld bijna duizend van deze magnifieke wezens doodgereden op de Nederlandse wegen. Dat heeft natuurlijk te maken met de wegendichtheid en hoge verkeersintensiteit in ons land, maar ook met het relatief versnipperde verspreidingsgebied van de das. In Limburg komen relatief veel dassen voor, vooral in het zuiden van onze provincie.

Naar schatting lopen er momenteel zo'n zesduizend dassen rond in Nederland, maar de laatste gerichte telling op landelijke schaal dateert wel al van vijftien jaar geleden. Daarom organiseren de Zoogdierverseniging en Das&Boom dit jaar in samenwerking met regionale dassenwerkgroepen en terreinbeherende organisaties een nieuwe 'volkstelling' onder de dassen. Daarnaast verschijnt dit jaar in samenwerking met de KNNV Uitgeverij ook een boek over de das en wordt er middels het verspreiden van nieuws- en persberichten ook extra aandacht besteed aan deze intrigerende diersoort.

Dode das, foto Joost Geraets

Natuurdenken

Door Pieter Brouwer

Het is belangrijk, vooral voor kinderen, om veel buiten te zijn en de natuur te beleven – dat roep ik altijd. En dat vind ik ook, maar de praktijk is voor mij en mijn gezin eerlijk gezegd wat anders. Ik zit veel binnen. Naar buiten gaan beperkt zich tot boodschappen doen, een rondje met de kinderwagen door de wijk en kinderen naar de opvang/school brengen. En veel groen is er dan niet te zien. Mijn vrouw zei vandaag: 'Volgende week is het vakantie. En dan gaan we de natuur in, want we komen veel te weinig buiten.' Tja, ze heeft gelijk. Weliswaar heb ik wel een rits smoesjes: geen auto, een baby die nog twee keer overdag slaapt, en

foto Pieter Brouwer

jongleren met twee kinderen, werk en huishouden... Maar de realiteit is dat ik het opzoeken van de natuur ben ontwend. Als er een gaatje is, heb ik toch de neiging binnen te blijven – of hooguit een extra rondje door de wijk te lopen.

Het zal voor de meeste thuiszitters gelden: als je echt wilt, is er altijd wel tijd om weer eens naar je evolutionaire roots terug te keren en te zien waar we eigenlijk vandaan komen en waar we nog steeds bij horen: dieren en planten, stenen en landschap. Het is mezelf nu bijna overkomen: vervreemding van de natuur. Ja, in de tuin is het er nog wel: kriebelbeestjes, kleine friemelplantjes. En dan in de lucht: kauwtjes, meeuwen, mussen en een sperwer ('da!' wijst mijn babydochter door het raam). Maar dat is toch anders dan de mystiek van een bos, de zinding van de hei, de rimpelingen in het verborgen water. Daar kan alle hectiek uit je hoofd verdwijnen en besef je dat het echte leven buiten is en niet in Facebook-berichten en tweets.

Ik schrik als ik zie dat ik me door mijn kinderen heb laten tegenhouden de natuur in te gaan, de kinderen die ik juist zo graag de natuur wilde laten zien. Ik moet het terugbouwen in mijn systeem, geen smoesjes meer. Straks heeft mijn dochter geen slaapjes meer overdag, straks is het lente – dat zal wel meehelpen. Maar hoe dan ook: volgende week is het vakantie, en dan gooien we het roer om. Terug naar de natuur!

Het jaar van...

Steeds meer natuurorganisaties, nationaal en internationaal roepen een 'Jaar van...' uit.

2015 is onder meer het...

- Jaar van de adder (RAVON);
- Jaar van de bodem (Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO));
- Jaar van de das (Zoogdiervereniging);
- Jaar van de Groene Vrijwilliger (LandschappenNL);
- Jaar van de muurplanten (FLORON);
- Jaar van de spreekw (Sovon).

De vereniging Sovon Vogelonderzoek Nederland (kortweg Sovon) heeft de soort van 2014: de spreekw aangehouden

2015
International
Year of Soils

als soort van 2015. Sovon schrijft: "... Dit omdat we dit voorjaar verder gaan met het nestonderzoek naar Spreekwen. [...] Daarna beginnen we met de voorbereiding van het Jaar van ... in 2016. Vanwege de soort zal dat een extra groot jaar worden. Op de Landelijke Dag van 2015 maken we de soort bekend....".

Schrevenhof en Reigersbroek

Het Limburgs Landschap is de afgelopen winter heel actief geweest. In het Reigersbroek is een uitzichttoren geplaatst

Faunapassage Schrevenhof

en bij Schrevenhof zijn samen met de gemeente Echt-Susteren faunapassages voor amfibieën (padden, kikkers, salamanders) en dassen gerealiseerd.

Doorgang voor dassen

Uitzichttoren in het Reigersbroek, foto's bij dit artikel Joost Geraets

Doe je mee ?

aan onze
Groene Camera Trofee 2015

e-mail jouw foto's naar
fotomaster@ivnroermond.nl

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

VanHoutum

Satino Black

Sinds 1935 produceert Van Houtum hygiënepapier in Swalmen. Mens- en milieuvriendelijk werken en produceren zijn centrale waarden binnen het bedrijf. Deze zijn vertaald naar 'People, Planet en Profit'. Het is de ambitie van Van Houtum om de bedrijfsvoering volledig 'Cradle to Cradle' in te richten.

Enkele erkenningen:

www.vanHoutum.nl

Contributiebeleid 2016

Door Lily Welters, penningmeester

Mijn eerste jaar als penningmeester zit erop. Met veel enthousiasme heb ik deze taak van Piet Heijnen in 2014 overgenomen. Op de achtergrond heeft Piet mij hierbij gesteund. Mijn oprechte dank hiervoor.

Het innen van de contributie is een tijdrovende bezigheid. Om dit het komende jaar efficiënter te laten plaatsvinden, wil ik jullie medewerking vragen bij het doorvoeren van een aantal veranderingen in de administratie.

Velen van jullie vragen zich af, waarom de penningmeester al zo vroeg de contributie voor het komende jaar wil innen. Dit hangt samen met het tijdstip van de jaarvergadering in januari. Voor de presentatie van de begroting bij de jaarvergadering zijn de ontvangen contributiegelden belangrijk. De penningmeester wil graag de begroting van het komende jaar zo reëel mogelijk presenteren.

Welke veranderingen gaan er plaatsvinden:

Informatie over het overmaken van de contributie vinden jullie vanaf 2015 in ons blad "Het Schrijvertje". In de herfsteditie wordt vermeld wanneer de contributie voor het komende jaar moet worden betaald.

Hoe gaan we het komende jaar de contributie innen?

1. Leden kunnen zelf actie ondernemen na het bericht in de herfsteditie van "Het Schrijvertje" en in november de contributie overmaken.
2. Leden, die begin december niet hebben betaald, ontvangen een herinnering per email/post.

Het opzeggen van het lidmaatschap. Dit doorgeven vóór 1 december, voorafgaand aan het nieuwe jaar.

Het e-mailadres. Als jullie een mailadres hebben dit graag doorgeven aan de ledenadministratie. Hierbij is ook belangrijk om een wijziging van e-mailadres door te geven.

Hopelijk is door deze uiteenzetting voor jullie het een en ander duidelijk geworden en kunnen jullie meehelpen om het innen van de contributie wat gemakkelijker te laten verlopen. Ik dank jullie alvast voor de medewerking!

Als je naar aanleiding van dit schrijven vragen hebt kun je altijd met mij contact opnemen.

Natuur en Milieufederatie Limburg

Vanaf 1 januari 2015 gaat de Milieufederatie Limburg verder onder de naam Natuur en Milieufederatie Limburg (NMF Limburg). Met deze nieuwe naam - en bijbehorende huisstijl - wil de organisatie nadrukkelijker aangeven waar haar

kerntaak gaat liggen en waarvoor ze zich hard zal maken. NMF Limburg blijft dé provinciale belangenbehartiger voor natuur, milieu en landschap in Limburg.

Samen met de circa 100 aangesloten natuur- en milieuorganisaties, waaronder IVN Roermond e.o., belangengroepen en energiecoöperaties, zal de NMF Limburg krachten bundelen die de omslag naar een duurzame samenleving zullen bevorderen en uitdragen onder het motto: samen voor een mooi en duurzaam Limburg.

In memoriam: Pierre Strous van de Speurneuzen

Maandag 16 maart bereikte ons het trieste bericht dat onze vriend Pierre Strous in het ziekenhuis te Maastricht is overleden.

Na een zware val met zijn fiets, werd hij op 8 februari opgenomen in het UMC. Het daarbij opgelopen zware letsel heeft hij niet mogen overleven. Hij was 62 jaar.

Pierre was sinds de oprichting van Natuurclub de Speurneuzen, in 2006, lid van deze groep. Als er een samenkomst was dan was Pierre ook altijd aanwezig. Hij was een man

met een duidelijke eigen mening. Met het hart op de juiste plaats, behulpzaam en altijd belangstellend naar iedereen toe.

Pierre paste naadloos in deze groep! Alle familie en vrienden van Pierre willen wij sterkte toewensen om dit verlies te dragen. Pierre, wij zullen je verschrikkelijk missen, maar in gedachte zul je steeds bij ons zijn!

Namens alle leden en begeleiders van deze club,
Henk Smit

INDIEN ONBESTELBAAR:
SECRETARIAAT IVN ROERMOND E.O.
DENNEMARKENHOF 19
6042 NE ROERMOND

Inzending Groene Camera Trofee 2015

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Meinse van der Velde - www.meinse.nl
T: 06 13300436 E: mj.vd.velde@home.nl

Werkgroep Planten (regio oost)

Paul Bergs, T: 0475 330643

Werkgroep Planten (regio oost/west)

Hermien Hendriks, T: 0475 594340

Natuurclub De Speurneuzen

Henk Smit, T: 0475 581782

Werkgroep Driestruik - www.driestruik.nl

Anja van Halbeek (IVN) T: 06 10368867

Wouter Jansen (NHGL) T: 0475 326789

Vlinderwerkgroep: Laur Lennards, T: 0475 594326

E: l.j.j.lennards@home.nl

PR Commissie: Vacature. Iets voor jou?

Jeugdcommissie

Elly Hawinkels, T: 0475 535302

Programmacommissie: René Horsten

T: 06 22468910 E: rene.horsten@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje: Frans Hendriks

T: 0475 503291 E: frans.hendriks@ivnroermond.nl

Webmaster: Laurent Vanderheijden

T: 0475 400874 E: laurent.vanderheijden@ivnroermond.nl

meer genieten van het wandelen

Geniet meer van het struinen,
wandelen en excursies in de natuur
met de juiste wandelschoenen
en wandelkleding

We hebben een
enorme keuze en
helpen je graag

Altijd
10% korting op
alle schoenen
en kleding

beleef de natuur!

Ton Notermans

wandelsport - outdoor - kamperen

Dr. Philipslaan 25-B - Roermond - T. 0475-420610 - tonnotermans.nl

ivn beleef de natuur!

Inzending Groene Camera Trofee 2015